

Sygn. akt VI ACa 237/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Aldona Wapińska

Sędzia SA – Marek Kolasiński (spr.)

Sędzia SO del. – Urszula Dąbrowska

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 8 grudnia 2015 r.

sygn. akt XVII AmA 76/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że:

1. uchyla decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr (...) z dnia 30 grudnia 2013 r.;

2. stwierdza, że zaskarżoną decyzja nie została wydana bez podstawy prawnej ani z rażącym naruszeniem prawa;

3. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1 377 zł (jeden tysiąc trzysta siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2 080 zł (dwa tysiące osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 237/16

UZASADNIENIE

Decyzją Nr (...) z dnia 30 grudnia 2013 r. pozwany Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę, stosowaną przez przedsiębiorcę (...) Bank S.A. z siedzibą w W., polegającą na zaniechaniu niezwłocznego przekazywania do Biura (...) S.A. informacji o wygaśnięciu zobowiązania kredytobiorców, będących konsumentami, w okresie pomiędzy datami przesyłania do Biura (...) S.A. poszczególnych Wsadów Informacyjnych w danym miesiącu, co, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami, zostało uznane za czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 18 października 2013 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył na przedsiębiorcę (...) Bank S.A. z siedzibą w W. karę pieniężną płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji decyzji w wysokości 1 550 919 zł (słownie: jeden milion pięćset pięćdziesiąt tysięcy dziewięćset dziewiętnaście złotych) płatną do budżetu państwa.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2013, poz. 267), w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciążył ww. przedsiębiorcę (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kosztami niniejszego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązał ww. przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 32,30 PLN (słownie: trzydzieści dwa złote trzydzieści groszy) w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł (...) S.A. z siedzibą w W. (poprzednio (...) Bank S.A. z siedzibą w W.). Zaskarżając ją w całości, powód zarzucił przedmiotowej decyzji:

I. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w postaci:

- art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art. 84 uokk poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału zebranego w sprawie i przeprowadzenie jego oceny w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego, polegające na błędnym uznaniu, że:

- Bank nie przekazywał do Biura (...) S.A. ((...) S.A") informacji o wygaśnięciu zobowiązania kredytobiorców będących konsumentami, w okresie pomiędzy datami przesyłania do (...) S.A. poszczególnych Wsadów Informacyjnych w danym miesiącu, pomimo, że z materiału dowodowego zebranego w sprawie jednoznacznie wynika, że Bank czynił takie aktualizacje na bieżąco, w trybie tzw. korekt online, od momentu udostępnienia stosownej funkcjonalności systemu przez BIK;

- konsument, który powziął wiedzę o treści wpisu ujawnionego w bazie (...) S.A., potwierdzającego istnienie zobowiązania względem Banku (pomimo jego wcześniejszego uregulowania), dowiadywał się od Banku o możliwości wydania odpłatnego zaświadczenia potwierdzającego dokonanie spłaty zadłużenia, podczas gdy powyższe ustalenie nie wynika w żadnej mierze ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego; z ujawnionego w aktach postępowania materiału dowodowego wynika, że każdy klient Banku mógł wnioskować o aktualizację statusu jego zobowiązań w (...) S.A. bez ponoszenia z powyższego tytułu jakichkolwiek dodatkowych opłat;

- skarga konsumentki, stanowiąca podstawę wszczęcia postępowania zakończonych wydaniem skarżonej decyzji, miała potwierdzać ustalenia organu, podczas gdy z treści przedmiotowej skargi jednoznacznie wynika, że oczekiwanie przez konsumentkę na aktualizację statusu jej zobowiązań nie miało związku z cyklicznością przekazywania danych przez Bank;

które to uchybienia doprowadziły według powoda do:

II. naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 16 kwietnia 1993 r. („uznk”) poprzez jego błędne zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, że w okolicznościach niniejszej sprawy Skarżący naruszył dobre obyczaje poprzez zaniechanie częstszego niż comiesięczne przekazywanie informacji o wygaśnięciu zobowiązania klienta w stosunku do Banku, do bazy (...) S.A., podczas, gdy okoliczności sprawy nie dają podstaw do takiej kwalifikacji działań Skarżącego;

- art. 24 ust. 2 pkt 1 uokk poprzez jego błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, iż Bank naruszył zbiorowy interes konsumentów, podczas gdy faktyczna praktyka Banku nie nosiła cech działań, naruszających zbiorowy interes konsumentów;

- art. 106 ust. 1 pkt 4 uokk w zw. z art. 111 uokk poprzez ich błędne zastosowanie wyrażające się w nałożeniu na Bank kary pieniężnej, w sytuacji, gdy:

- organ nie wykazał, aby Skarżącemu można było przypisać chociażby nieumyślność w działaniu - która to przesłanka jest konieczna do nałożenia kary pieniężnej - ograniczając się do stwierdzenia, że nieumyślność można przypisać każdemu podmiotowi profesjonalnemu, który jedynie z racji takiego statusu powinien móc przewidzieć, że podejmowane przez niego działania mogą być uznane przez Prezesa UOKiK za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, co z kolei miałyby stanowić samoistną przesłankę dla uznania świadomego naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;

- organ w sposób nieuprawniony przyjął za okoliczność decydującą o nałożeniu kary fakt czerpania przez Skarżącego wymiernych korzyści w postaci pobieranych od konsumentów opłat za wydawanie zaświadczenia o spłacie zadłużenia, podczas gdy z materiału dowodowego wynika, że wszelkie wnioski konsumentów o aktualizację statusu zobowiązań kredytowych wobec Banku, Skarżący realizował bezpłatnie,

- art. 77 ust. 1 w zw. z art. 80 uokk poprzez jego błędne zastosowanie i obciążenie Skarżącego kosztami postępowania w sytuacji, gdy wobec braku podstaw faktycznych do przyjęcia, że Bank naruszył przepisy uokk, nie jest on zobowiązany do ponoszenia kosztów prowadzonego postępowania.

Podnosząc powyższe zarzuty, powód wniósł o:

- uwzględnienie odwołania w całości i uchylenie zaskarżonej decyzji w całości oraz zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, powiększonych o kwotę należną tytułem opłaty skarbowej od złożenia dokumentu zawierającego oświadczenia o udzieleniu pełnomocnictw;

alternatywnie:

- tylko na wypadek uznania, że zarzuty skarżącego odnośnie zarzucanego mu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w sposób i w zakresie opisanym w punkcie I sentencji zaskarżanej decyzji nie znajdują uzasadnionych podstaw, wniósł o uwzględnienie odwołania w całości poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w części - w zakresie punktu II sentencji decyzji odnośnie kary oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego.

Niezależnie od powyższego powód wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów:

- z przesłuchania świadka Pana K. W., pracownika Skarżącego, Wicedyrektora Departamentu (...) - na okoliczność zakresu technicznych i organizacyjnych możliwości przekazywania przez Bank (...) do bazy (...) S.A. w okresach pomiędzy comiesięcznym przesyłaniem tzw. kompletnych Wsądów Informacyjnych oraz przesłanek i okoliczności

wdrożenia nowego systemu przekazywania danych do bazy (...) S.A. obejmującego możliwość przesyłania tzw. częściowych Wsadów Informacyjnych;

- z dokumentów: umowy nr (...) na wdrożenie Systemu i udzielenie licencji na eksploatację Systemu (...) z dnia 21 grudnia 2012 r., dokumentacji Systemu (...) z 15 lipca 2013 r., uszczegółowionego harmonogramu prac nad Systemem (...) - na okoliczność uwarunkowań technicznych i organizacyjnych, harmonogramu realizacji oraz funkcjonalności wdrożonego przez Bank systemu, jako kluczowych przesłanek dla możliwości rozpoczęcia przez Bank przekazywania do bazy (...) S.A. częściowych Wsadów Informacyjnych.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wyrokiem z dnia 8 grudnia 2015 r., oddalił odwołanie powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 30 grudnia 2013 roku Nr (...) i zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. (poprzednio (...) BANK S.A. z siedzibą w W.) na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Orzeczenie to zapadło po ustaleniu przez Sąd Okręgowy w oparciu o zgromadzone dowody, których autentyczności ani treści strony nie kwestionowały, następującego stanu faktycznego.

Powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W. - który zmienił nazwę na (...) S.A. z siedzibą w W. - został zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego po numerem (...) (k. 39- 53 akt sąd.).

Przedmiotem działalności gospodarczej powoda jest m.in. udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych. Przed udzieleniem konsumentowi kredytu lub pożyczki bank podejmuje określone czynności w celu oceny zdolności kredytowej klienta oraz analizy ryzyka kredytowego. Jedną z nich jest wystąpienie do BIK o udzielenie informacji dotyczących zobowiązań konsumenta.

Biuro (...) S.A. (BIK) jest instytucją działającą na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe (tj. Dz.U. z 2002 r., poz. 1376 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem banki mogą, wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi, utworzyć instytucję do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania bankom informacji, stanowiących tajemnicę bankową w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z wykonywaniem czynności bankowych. Ponadto podstawą prawną do przetwarzania danych przez BIK jest ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926 ze zm). Do działalności BIK zastosowanie mają również przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu przetwarzanych informacji dotyczących osób fizycznych po wygaśnięciu zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z bankiem lub inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów oraz trybu usuwania tych informacji (Dz. U. Nr 56 poz. 373).

BIK współpracuje z bankami w oparciu o zawierane umowy oraz regulamin gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji.

Na podstawie zawartych umów banki zostały zobowiązane do cyklicznego przekazywania do BIK informacji o klientach i ich rachunkach w formie tzw. Wsadów Informacyjnych, a BIK w oparciu o otrzymane dane udostępnia bankom (...), wspomagające w wykonywaniu czynności bankowych, a zwłaszcza w podejmowaniu decyzji kredytowych.

Zakres przetwarzanych informacji może obejmować dane dotyczące osoby fizycznej lub dane dotyczące zobowiązania. Informacje te dotyczą wszystkich rachunków kredytowych, jakie prowadzą banki, tj. tych, które spłacane są prawidłowo, jak i tych, gdzie występują opóźnienia lub brak spłaty. BIK nie jest uprawniony do zmian lub modyfikacji informacji zawartych we Wsadach Informacyjnych. Sprostowanie lub zmiana informacji następuje wyłącznie z inicjatywy banku, który taką informację przekazał.

(...) Bank S.A. przekazywał informacje do BIK na podstawie tego typu Umowy zawartej dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji (k. 12- 28 akt adm.), której załącznikiem jest Regulamin gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji przez (...) S.A. z listopada 2004r. zawierający szereg załączników (k. 29- 180 akt adm.).

Informacje przekazywane były w formie tzw. Wsadu Informacyjnego, który w § 1 pkt 16 Umowy zdefiniowany został jako „dane o Klientach Banku, w rozumieniu punktu 6), znajdujące się w bazach danych Banku i zawierające, stosownie do art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, informacje stanowiące tajemnicę bankową w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z wykonywaniem czynności bankowych przekazywane cyklicznie przez Bank do (...) S.A. w postaci ekstraktów danych w uzgodnionym trybie i formie”.

Zgodnie z § 3 ust. 1 tej Umowy bank zobowiązany był przysyłać do BIK Wsady Informacyjne nie rzadziej niż raz w miesiącu do dnia 15 i według stanu na ostatni roboczy dzień miesiąca poprzedzającego wysłanie Wsadu informacyjnego i faktycznie stosował tą procedurę dotyczącą przysyłania wsadów. Poza tym § 3 ust. 2 Umowy uprawniał Bank do częstszego przysyłania Wsadów informacyjnych i aktualizowania swoich danych zapisanych w „Bazie Kredytobiorcy” w uzgodnionym formie i trybie i według stanu na dzień sporządzenia aktualizacji, przy czym przez aktualizację rozumie się cykliczne przysyłanie nowych, kolejnych Wsadów informacyjnych w terminach ustalonych w ust. 1.

Z kolei § 4 ust. 3 pkt 3 Regulaminu, stanowiący integralną część Umowy, nakładał na bank obowiązek niezwłocznego dokonywania korekt nadesłanych do BIK danych w przypadku powzięcia przez bank wiarygodnej informacji, że dane te z jakiegokolwiek powodu stały się nieaktualne, niekompletne, nieprawdziwe lub niedokładne.

Osoby, które ubiegały się o kredyt bankowy w okresie pomiędzy datą uregulowania zobowiązań wobec banku, a przekazaniem przez bank do BIK informacji o tym zdarzeniu mogły wystąpić do banku z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o spłacie kredytu. Uzyskanie takiego zaświadczenia podlegało opłacie pobieranej przez bank w wysokości 40 zł, określonej w Taryfie prowizji i opłat pod pozycją Dokumenty o charakterze zaświadczeń. Dokument tego typu był przygotowywany w ciągu 1 dnia roboczego (k. 6- 8 akt adm.).

Jednocześnie w marcu 2008 r. BIK wprowadził nowe usługi dla Użytkowników Systemu (...) Klient Indywidualny, umożliwiające korygowanie danych w trybie on- line oraz zamykanie rachunków spłaconych w trybie aktualizacji on - line przy użyciu (...) on - line. Termin uruchomienia rozszerzonej funkcjonalności zaplanowany został na 10 listopada 2009 r. (k. 182 akt adm.).

W 2012 r. bank podjął prace nad projektem wdrożenia procedury częstszej aktualizacji danych. Celem projektu była aktualizacja danych o aktywnych kredytach, w szczególności przekazywanie informacji o nowoudzielanych kredytach oraz o zamkniętych kredytach, w trybie codziennym (k. 10 akt adm.).

W dniu 30 września 2013 r. został podpisany aneks nr (...) do łączącej bank i (...) „Umowy w sprawie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji” z dnia 23 listopada 2004 r. uwzględniający sposób i tryb przysyłania Wsadów częściowych (k. 397-399 akt adm.). W myśl aneksu - § 1 pkt 16 Umowy przewidywał następujące rodzaje Wsadu Informacyjnego:

- a) Kompletny Wsad informacyjny - zawierający dane o wszystkich Klientach i o wszystkich zobowiązaniach Klienta określone w „Podręczniku wymiany danych kredytowych. Format i walidacja”, stanowiącym Załącznik nr 1 do Regulaminu (w tym m.in. informacje o nowych rachunkach w bazie BIK, aktualizacji rachunków już zapisanych w bazie BIK, usunięcia rachunków, informacje o zamknięciu rachunków);
- b) Częściowy Wsad informacyjny - zawierający dane o Klientach i ich zobowiązaniach ograniczone wyłącznie do informacji o nowych oraz zamkniętych rachunkach Klienta. Szczególnymi przypadkami Częściowego Wsadu informacyjnego mogą być wsady zawierające wyłącznie informacje o zamkniętych rachunkach”.

Ponadto aneks (...) do Umowy zobowiązywał bank do przesyłania do BIK Częściowych Wsadów informacyjnych w każdy dzień roboczy i według stanu na poprzedzający go dzień roboczy (§3 ust. 2 Umowy).

Wskazany wyżej aneks do Umowy zawiera ponadto zapis w brzmieniu: W miesiącu rozpoczęcia przekazywania przez bank (...), tj. w październiku 2013 r., Bank przekaże Kompletny Wsad Informacyjny w dniu 3 października 2013 r. według stanu na dzień 30 września 2013 r. Następnie, nie później niż od dnia 25 października 2013 r., rozpocznie przekazywanie Częściowych Wsadów Informacyjnych z opisaną w ust. 2 częstotliwością codzienną (§ 3 ust. 3 Umowy).

Bank rozpoczął przekazywanie Częściowych Wsadów Informacyjnych od dnia 18 października 2013 r. (k. 412 akt adm.).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie procedury przekazywania i aktualizowania informacji o kredytobiorcach będących konsumentami do Biura (...) S.A., stosowanej przez przedsiębiorcę (...) Bank S.A. z siedzibą w W., obecnie (...) S.A. z siedzibą w W..

Postępowanie to zostało wszczęte na skutek skargi konsumenckiej (k. 2, 214- 227 akt adm.).

Uwzględniając ustalenia poczynione w toku postępowania wyjaśniającego, postanowieniem nr (...) z dnia 01 sierpnia 2013 r., Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez (...) Bank S.A. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na: zaniechaniu niezwłocznego przekazywania do Biura (...) S.A. informacji o wygaśnięciu zobowiązania kredytobiorców, będących konsumentami, w okresie pomiędzy datami przesyłania do Biura (...) S.A. poszczególnych Wsadów Informacyjnych w danym miesiącu, co - jako sprzeczne z dobrymi obyczajami - może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) i tym samym naruszać art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (k. 2-4 akt adm.).

Postanowieniem Nr (...) z dnia 01 sierpnia 2013 r. (k. 5 akt adm.) zaliczono w poczet przedmiotowego postępowania administracyjnego informacje uzyskane w uprzednio przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym.

Bank, ustosunkowując się do przedstawionego zarzutu, podał w piśmie z 23 sierpnia 2013 r. (k. 230-361), że przesyła do BIK Wsady Informacyjne nie rzadziej niż raz w miesiącu do dnia 15 i według stanu na ostatni roboczy dzień miesiąca poprzedzającego wysłanie tego Wsadu.

Jednocześnie bank poinformował, iż wobec toczących się prac w zakresie zapewnienia bieżących aktualizacji danych w BIK, w celu zapewnienia klientom aktualnej informacji o stanie ich zobowiązań kredytowych, na podstawie dyspozycji klienta, nieodpłatnie dokonuje codziennej aktualizacji danych m.in. o zamkniętych kredytach w trybie tzw. korekt online. Przy czym tego typu korekt bank realizuje około 500 miesięcznie. Bank podkreślił, iż mając na względzie dobro klienta, do momentu wdrożenia w Banku mechanizmu aktualizacji w trybie codziennym danych o kredytach aktywnych i zamkniętych w BIK, zapewnia Klientom uzyskanie takiej informacji w ciągu 1 dnia roboczego.

Pismem z dnia 06 września 2013 r., Prezes UOKiK wezwał bank do wyjaśnienia, czy złożone deklaracje odnośnie działań zmierzających do eliminacji naruszeń wskazanych w postanowieniu o wszczęciu przedmiotowego postępowania należy traktować jako wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (k. 362-363 akt adm.).

Bank w odpowiedzi, pismem złożonym w dniu 18 września 2013 r. oświadczył, iż nie wnosił o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (k. 369- 370 akt adm.).

W trakcie postępowania administracyjnego zebrano informacje, iż w archiwalnych plikach, zamieszczonych na stronie internetowej Krajowej Izby (...), umieszczono treść pisma Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego z dnia 31 marca 2003 r., skierowanego do prezesów banków w związku z wystąpieniem Generalnego Inspektora Ochrony

Danych Osobowych oraz po konsultacji z BIK, wskazujące na konieczność podjęcia przez banki działań w celu likwidacji nieprawidłowości związanych z przesyłaniem i aktualizacją danych w systemie BIK (k. 395 akt adm.).

Ustalono też, iż na urzędowej stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (...) udostępnione są m.in. oficjalne wystąpienia Generalnego Inspektora, w tym wystąpienie z dnia 22 czerwca 2011 r. skierowane do Prezesa Zarządu (...) Banków (...) o podjęcie działań zwracających uwagę bankom na konieczność dostosowania procesu przetwarzania danych osobowych do wymogów Ustawy o ochronie danych osobowych poprzez informowanie BIK o dokonanych uaktualnieniu lub sprostowaniu przekazanych danych osobowych bez zbędnej zwłoki (k. 393 akt adm.) oraz odpowiedź Prezesa Zarządu (...) na ww. wystąpienie z dnia 29 lipca 2011 r. (k. 389-392 akt adm.).

Pismem złożonym w dniu 7 października 2013 r. bank przedłożył kopię aneksu nr (...) z dnia 30 września 2013 r. do łączącej bank (...) „Umowy w sprawie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji” z dnia 23 listopada 2004 r. (k. 396- 399 akt adm.).

Prezes UOKiK pismem z dnia 15 listopada 2013 r. zawiadomił bank o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy (k. 410 akt adm.).

Pismem z dnia 20 listopada 2013 r. BIK podał terminy nadesłania z (...) Bank S.A. Częściowych Wsadów informacyjnych (k. 412 akt adm.).

W roku 2012 (...) Bank osiągnął przychód w wysokości 5 538 996 000 zł (k. 261- 361 akt adm.).

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie powodowego banku nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżona decyzja jest słuszna i ma oparcie w przepisach prawa.

Sąd Okręgowy wskazał, iż zaskarżoną Decyzją Prezes UOKiK uznał konkretną praktykę stosowaną przez (...) Bank S.A. z siedzibą w W. - obecnie (...) S.A., polegającą na zaniechaniu niezwłocznego przekazywania do Biura (...) S.A. informacji o wygaśnięciu zobowiązania kredytobiorców, będących konsumentami, w okresie pomiędzy datami przesyłania do Biura (...) S.A. poszczególnych Wsadów Informacyjnych w danym miesiącu, za czyn nieuczciwej konkurencji stosownie do art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) a przez to za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w myśl art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

Odwołując się do treści art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów wskazał, iż zakazane jest stosowanie praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, przy czym przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w tym w szczególności, w myśl art. 24 ust. 2 pkt 3 powołanej ustawy, czyny nieuczciwej konkurencji.

Podniósł przy tym, iż oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z praktyką określoną w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można dokonać na podstawie ustalenia łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- 1) bezprawności działania przedsiębiorcy,
- 2) godzenia tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, że powód jest przedsiębiorcą i że podejmuje działania w obrocie z konsumentami. W tym wypadku rozstrzygnięcia wymaga, zdaniem Sądu pierwszej instancji, kwestia, czy zaniechanie opisane w stanie faktycznym sprawy było bezprawne i czy naruszało zbiorowe interesy konsumentów.

Podkreślił przy tym, że o bezprawności w rozumieniu powołanego przepisu możemy mówić, gdy zachowanie przedsiębiorcy - czyli jego działanie, jak również zaniechanie - jest sprzeczne z powszechnie obowiązującym

porządkiem prawnym, a więc zarówno z normami prawnymi, jak również z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Bezprawność jest przy tym obiektywnym czynnikiem, a więc jest niezależna od winy i jej stopnia, jak również bez znaczenia jest świadomość istnienia naruszeń. Bezprawność jest także niezależna od wystąpienia szkody.

Sąd Okręgowy uznał w odniesieniu do zakwestionowanego postępowania powoda jako przedsiębiorcy, polegającego na zaniechaniu niezwłocznego przekazywania do Biura (...) S.A. informacji o wygaśnięciu zobowiązania kredytobiorców, będących konsumentami, że jego bezprawność wynika z naruszenia przez bank dobrych obyczajów, stanowiącego przesłankę do uznania danego zachowania za czyn nieuczciwej konkurencji.

Przywołując treść art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji wskazał, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, iż w rozdziale 2 przedmiotowej ustawy stypizowane są konkretne czyny nieuczciwej konkurencji.

Odwołując się do poglądów podnoszonych w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 14 listopada 2008r. sygn. V CSK 162/08) wskazał, iż za dominujące uznawane jest stanowisko, zgodnie z którym ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie przewiduje ochrony wyłącznie w przypadku, w którym zachowanie naruszydźciela stanowi czynny stypizowane w rozdziale drugim. Przepisy tego rozdziału określają tylko niektóre z czynów, które uznaje się za nieuczciwą konkurencję, generalnie natomiast nieuczciwe w rozumieniu u.z.n.k. jest każde zachowanie się przedsiębiorcy, które narusza m.in. dobre obyczaje (jak w niniejszym przypadku) i każde takie zachowanie, jeśli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy/konsumenta, podlega ochronie (art. 3 ust. 1 u.z.n.k.). Sąd Okręgowy zauważył, iż wymaga to jedynie wskazania, jaki dobry obyczaj, inny niż wymieniony w konkretnym przepisie rozdziału drugiego, doznał naruszenia oraz udowodnienia, że nieprzestrzeżenie tego obyczaju zagroziło lub naruszyło interes konkurenta/konsumenta.

Podniósł, iż skoro naruszenie dobrych obyczajów jest przesłanką wystąpienia czynu nieuczciwej konkurencji, a także niedozwolonej praktyki na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, interpretacji wymaga pojęcie dobrych obyczajów. W tym wypadku Sąd Okręgowy wskazał, iż pojęcie dobrych obyczajów jest klauzulą generalną nie posiadającą normatywnej definicji. Odwołując się do poglądów podnoszonych w piśmiennictwie oraz judykaturze wskazał na dominujący pogląd, zgodnie z którym klauzula dobrych obyczajów, do której odsyła coraz częściej ustawodawca, dokonując zmian w przepisach prawnych, podobnie jak klauzula zasad współżycia społecznego, nakazuje dokonać oceny w świetle norm pozaprawnych, przy czym chodzi o normy moralne i obyczajowe, powszechnie akceptowane albo znajdujące szczególne uznanie w określonej sferze działań, na przykład w obrocie profesjonalnym, w określonej branży, w stosunkach z konsumentem itp. W stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Zdaniem Sądu Okręgowego, dobre obyczaje należy na potrzeby niniejszej sprawy ujmować jako normy obyczajowe, wyznaczające standardy uczciwych i rzetelnych zachowań stron w praktyce kontraktowej.

Podkreślił jednocześnie, że za naruszające dobre obyczaje uznaje się przekroczenie postanowień zawartych w kodeksach etycznych opracowanych dla poszczególnych grup zawodowych. Przywołując pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 czerwca 2010 r. sygn. VI ACa 1431/09, Sąd Okręgowy wskazał, iż „co się tyczy obowiązujących w bankowości zwyczajów w tym też dobrych obyczajów, to zostały one skodyfikowane w tzw. Zasadach Dobrej Praktyki Bankowej (załącznik Nr 1 do uchwały nr 6 XVIII Walnego Zgromadzenia (...) Banków (...) z dnia 26 kwietnia 2007 r. ze zm.). Przewidują one, że w stosunkach z klientami banki powinny działać według najlepszej woli i wiedzy, rzetelnie, rzeczowo i starannie, bez nadużywania swych uprawnień oraz z uwzględnieniem faktu, iż są obdarzane przez klientów wysokim zaufaniem jako instytucje zaufania publicznego. Przy wykonywaniu czynności na rzecz klienta bank powinien działać zgodnie z umową, w granicach dobrze pojętego interesu własnego i klienta. Wiążący charakter tychże zasad potwierdza, zdaniem Sądu I instancji, art. 136 ust. 1 Prawa bankowego (Dz. U.02.72.665 j.t. ze zm.), który nakazuje biegłym rewidentom przeprowadzającym badanie

sprawozdań finansowych banku powiadamiać Komisję Nadzoru Bankowego o ujawnionych faktach wskazujących na naruszenie zasad dobrej praktyki bankowej lub inne zagrożenie interesów klientów banku. Sąd Okręgowy przywołał również zasady wyrażone w Kodeksie Etyki Bankowej, który w postanowieniach ogólnych stanowi, że banki realizując strategię biznesową powinny kierować się nie tylko uwarunkowaniami ekonomicznymi, ale również słusznymi interesami swoich klientów, wskazując, że niezbędne jest uwzględnienie także wartości etycznych w procesie podejmowania decyzji ekonomicznych. Wskazał, iż w rozdziale poświęconym relacjom z klientami stwierdzono, że banki postępują z uwzględnieniem szczególnego zaufania, jakim są darzone oraz wysokich wymagań co do rzetelności, solidności i wiarygodności, traktując wszystkich klientów z należytą starannością.

Sąd Okręgowy przywołał również, odnoszący się do poszanowania godności klientów Kanon Dobrych Praktyk Rynku Finansowego, który nakazuje podmiotowi finansowemu postępowanie w sposób budzący zaufanie oraz zapewniający poszanowanie godności klientów i kontrahentów przy zachowaniu dbałości o przejrzystość swoich działań, ale zakłada też, że podmiot finansowy dysponuje zasobami oraz procedurami niezbędnymi do sprawnego wykonywania i monitorowania prowadzonej działalności i wykorzystuje je w dobrej wierze.

Sąd Okręgowy uznał, iż w świetle powyższych zasad, wskazane wyżej dobre obyczaje zostały przez bank naruszone na skutek zaniechania niezwłocznego przekazywania do BIK informacji o wygaśnięciu zobowiązania wszystkich kredytobiorców/konsumentów w okresie pomiędzy kolejnymi Wsadami Informacyjnymi.

Sąd Okręgowy podkreślił, że zgodnie z § 3 ust. 1 Umowy z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji, zawartej między bankiem a BIK, bank zobowiązany był przysyłać do BIK Wsady Informacyjne – dane o klientach banku - zawierające informacje stanowiące tajemnice bankową w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z wykonywaniem czynności bankowych, nie rzadziej niż raz w miesiącu do 15 dnia miesiąca i według stanu na ostatni roboczy dzień miesiąca poprzedzającego wysłanie Wsadu informacyjnego. Bank realizował przedmiotowe postanowienie zgodnie z jego treścią, a stosowanie powyższej procedury sam potwierdził w korespondencji skierowanej do organu (k. 230- 231 akt adm.).

Zdaniem Sądu Okręgowego oznacza to, że bank przekazywał do BIK dane dotyczące klientów oraz ich zobowiązań w terminie od ok. 15 do 45 dni. BIK natomiast otrzymując informacje w podanym przedziale czasowym musiał je agregować do własnego systemu.

W ocenie Sądu Okręgowego, dla przyjęcia, że bank działa w poszanowaniu dobrych obyczajów konieczne byłoby ustalenie, że bank tak wyjątkowo istotne i newralgiczne informacje, jak o wygaśnięciu zobowiązania przekazywał do BIK niezwłocznie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, abstrahując od różnych koncepcji powstałych na tle interpretacji pojęcia niezwłoczności, zdecydowanie uznać trzeba, że przekazywanie do BIK Wsadów Informacyjnych raz w miesiącu w sposób powodujący, iż dane aktualizujące informacje o wygaśnięciu zobowiązania trafiają do BIK faktycznie nawet w terminie do 45 dni, stanowi przejaw zaniechania niezwłocznego przekazywania informacji. Podkreślił, iż w tym wypadku przeciętny konsument, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny ma prawo oczekiwać, że w szczególności informacja o wykonaniu zobowiązania wobec banku będzie szybko przekazana do BIK, tym bardziej, że w świetle Zasad Dobrej Praktyki Bankowej jest on instytucją zaufania publicznego, działającą zgodnie z dobrymi obyczajami, zasadami profesjonalizmu i rzetelności, z poszanowaniem interesów konsumentów, umożliwiając im zawarcie kolejnej umowy kredytu czy pożyczki. Zauważył również, iż solidność Banku wymaga jego działania bez zbędnej zwłoki, a w ocenie Sądu Okręgowego, nie było uzasadnienia dla przekazywania ważnych danych w tak długich odstępach czasu od ich zmiany.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż w § 3 ust. 2 Umowy uregulowano możliwość częstszego przysyłania Wsadów informacyjnych i aktualizowania danych zapisanych w Bazie „Kredytobiorcy” w uzgodnionym formacie i trybie według stanu na dzień sporządzenia aktualizacji.

Wskazał, iż w latach 2004 – 2012 nie doszło do uzgodnienia formatu i trybu, a jak podał powód, BIK nie zaproponował bankowi możliwości aktualizacji w oparciu o standardowy Wsad, stąd w 2012 r. powód rozpoczął wdrożenie nowego mechanizmu zasilania danymi bazy BIK. W ocenie Sądu Okręgowego podany okres czasu, jaki upłynął bez podjęcia efektywnych rozwiązań, świadczy o tym, że ostatecznie zastosowany system przekazu, w związku z którym 30 września 2013 r. podpisano aneks do Umowy przewidujący przesyłanie Częściowych Wsadów w każdy dzień roboczy, należy uznać za spóźniony, a działanie banku za opieszale.

Sąd stwierdził, iż bank powinien w pierwszej kolejności dążyć z całą stanowczością dla dobra klientów do uregulowania możliwości częstszego przesyłania Wsadów w standardowej formie, gdyż cykliczne przekazywanie informacji przez Bank odbywało się właśnie w taki sposób. Poza tym, jeśli w danym momencie przesyłanie całkowitych Wsadów stwarzało problemy, należało, w ocenie Sądu Okręgowego, podjąć skuteczne i szybkie działania innego typu. Za istotne w tym względzie Sąd Okręgowy uznał postanowienia Regulaminu gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji przez (...) S.A. stanowiącego załącznik nr1 do ww. Umowy, w świetle których bank na podstawie § 4 ust. 3 pkt 3 był zobligowany do niezwłocznego dokonywania korekt nadesłanych do BIK danych w przypadku powzięcia przez Bank wiarygodnej informacji, że dane te z jakiegokolwiek powodu stały się nieaktualne, niekompletne, nieprawdziwe lub niedokładne.

Sąd Okręgowy uznał, iż oprócz podstawowej i głównej powinności przekazywania Wsadów Informacyjnych w dłuższych odstępach czasowych, bank był również obowiązany Regulaminem do niezwłocznego dokonywania korekt nadesłanych do BIK danych.

Zdaniem Sadu pierwszej instancji powyższe wskazuje, iż nie tylko istniała możliwość częstszego przesyłania do BIK uaktualnionych danych poza pełnymi Wsadami Informacyjnymi, ale także przesyłanie poprawionych danych odbywać się mogło niezwłocznie. Stwierdził, iż potwierdzeniem tej konkluzji jest wystąpienie Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego z dnia 31 marca 2003r. do prezesów wszystkich banków, w którym wskazano na konieczność podjęcia przez banki działań w celu likwidacji nieprawidłowości związanych z przesyłaniem i aktualizacją danych w systemie BIK oraz z którego wynika, że brak jest przeszkód technicznych do aktualizacji tych danych poza cyklem miesięcznym na podstawie stosownej umowy.

Zdaniem Sądu Okręgowego o możliwości częstszego niż raz w miesiącu przesyłania informacji do BIK jest także mowa w piśmie Wiceprezesa (...) Banków (...) z dnia 29 lipca 2011r. skierowanym do Generalnego Inspektora Danych Osobowych, w którym stwierdzono, że Umowa przewiduje możliwość częstszego przesyłania przez banki wsadów informacyjnych i aktualizowania danych zapisanych w bazie BIK - według stanu na dzień sporządzenia aktualizacji. Ponadto niezależnie od rozwiązań systemowych dotyczących częstszej niż comiesięczna aktualizacja danych, BIK udostępnia bankom narzędzia umożliwiające dokonywanie aktualizacji danych lub poprawianie błędnych danych pojedynczo, ad hoc. Aktualizacja lub korekty danych wykonywane są w sytuacji, kiedy zmiany należy wprowadzić przed terminem dostarczenia kolejnego wsadu.

Sąd Okręgowy wskazał, iż wprawdzie powód podnosił, że od 2012 r. możliwe było dokonywanie aktualizacji statusów rachunków obejmujących zobowiązania kredytobiorców w trybie tzw. korekty on-line. Zauważył również, że powód twierdził, iż dane aktualizowane były z inicjatywy poszczególnych konsumentów, dopiero w razie zgłoszenia przez klienta stosownej dyspozycji, zaś standardowo bank dokonywał wsadów informacyjnych w terminach wskazanych w umowie z BIK, czyli comiesięcznie (k. 150 akt sąd.).

Sąd Okręgowy uznał, iż przedmiotowe korekty powinny być dokonywane niezwłocznie niezależnie od tego, czy konsument o to wnosił. Wskazał, iż każdy konsument ma prawo oczekiwać, że bank będzie na bieżąco podawać uaktualniony stan jego zobowiązań uprawnionym podmiotom, tak aby jego historia kredytowa widoczna dla tych podmiotów była zgodna ze stanem faktycznym i nie budziła wątpliwości. Zauważył przy tym, iż konsument mając zaufanie w do (...) Banku, rozpoczynając procedurę ubiegania się o kredyt w innym banku i posiadając wiedzę co do swojej bieżącej historii kredytowej, w przypadku kiedy ta historia okazałaby się odmienna od przekazanej do bazy BIK przez (...) Bank, mógłby zostać negatywnie zweryfikowany przez ten inny bank. W sytuacji zatem, gdy konsument

dowiaduje się o przyczynach tej negatywnej weryfikacji, dalszym jego krokiem jest wystąpienie do (...) Banku celem uzyskania natychmiastowej poprawy zdezaktualizowanych danych. Sąd I instancji stwierdził, iż tym samym wnioski konsumentów o aktualizację danych co do wygaśnięcia zobowiązania z umowy kredytowej mogły być spowodowane brakiem automatycznego przekazywania danych przez bank, przez co dokonywanie korekt na wnioski kredytobiorców nie może w tym wypadku świadczyć o działaniu (...) banku bez zbędnej zwłoki i braku naruszenia dobrych obyczajów. Zdaniem Sądu Okręgowego oceny tej nie niweczy twierdzenie powoda, że aktualizacja wpisów w BIK na żądanie klienta odbywała się nieodpłatnie, gdyż konsument był narażony na dodatkowe obciążenia finansowe w związku z zaniechaniem przez (...) Bank niezwłocznego przesłania aktualizacji danych w przypadku ich zmiany. Uznał, iż mogło to mieć miejsce w przypadku gdy bank, w którym konsument ubiegał się o przyznanie kredytu, w związku z nieścisłością danych ujawnionych w BIK zażądał od konsumenta przedstawienia zaświadczenia z (...) Banku o stanie zaciągniętych tam zobowiązań. Sąd Okręgowy zauważył, iż wydanie takiego zaświadczenia przez (...) Bank zgodnie z taryfą banku podlegało opłacie w wysokości 40 zł, a tym samym konsument musiał wówczas ponieść dodatkowe koszty spowodowane faktyczną opieszałością (...) Banku.

W konkluzji tej części rozważań, Sąd Okręgowy stwierdził, że (...) Bank S.A. posiadał możliwość częstszego przesyłania do BIK uaktualnionych danych poza pełnymi Wsadem Informacyjnymi, co powinno następować niezwłocznie w sytuacji, gdy dane wcześniej przesłane do BIK stały się nieaktualne, niezależnie od tego, czy konsument o to wnosił, czy też nie. Sąd pierwszej instancji uznał, iż nie ma znaczenia, że (...) Bank dokonywał aktualizacji wpisów w BIK na żądanie kredytobiorcy nieodpłatnie, gdyż w ocenie Sądu nieodpłatne aktualizowanie danych, szczególnie w przypadku wygaśnięcia zobowiązania kredytobiorców, powinno stać się praktyką przyjętą przez Bank, i to niezależnie od tego, czy kredytobiorca o to wnioskował, czy też takiego wniosku nie składał.

Wobec możliwości dokonywania na bieżąco aktualizacji wpisów w BIK, uregulowanej w § 4 ust. 3 pkt 3 Regulaminu gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji przez (...) S.A. załączonego do Umowy, Sąd I instancji nie uznał za trafną argumentacji powoda, że ograniczenia techniczne nie pozwalały na częstsze niż comiesięczne aktualizacje danych. W ocenie Sądu Okręgowego, dla realizacji celu poprawności danych konsumentów w bazie BIK, nie ma znaczenia sposób przekazywania danych. Z powyższego zapisu Regulaminu wynika bowiem jednoznacznie, że powód był zobowiązany przekazywać informacje o wygaśnięciu zobowiązania kredytobiorców niezwłocznie, zaś strona organizacyjna tego działania w ramach struktury banku, leżała po jego stronie.

Nadto, zdaniem Sądu Okręgowego, zastosowanie metody korekty - online pozwalało powodowi na uaktualnianie danych o wygaśnięciu zobowiązań wszystkich kredytobiorców, którzy dokonali spłaty kredytu, a nie tylko na indywidualny wniosek złożony przez kredytobiorcę. Zauważył przy tym, że kwestia wysłania danych nie jest skomplikowaną czynnością, nawet biorąc pod uwagę ich znaczną ilość oraz stosowanie zabezpieczeń danych osobowych, wystarczy bowiem zaangażowanie większej ilości zasobów personalnych do jej wykonania, a niedostatki organizacyjne Banku nie mogą być wystarczającym powodem nieuaktualniania danych konsumentów bez zbędnej zwłoki.

Sąd oddalił wnioski powoda o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka jak również wskazanych przez niego dokumentów, uznając, iż ich dopuszczenie nie prowadziłyby do ustalenia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, w sytuacji, gdy stan faktyczny przedstawiony przez Prezesa UOKiK, zgodnie ze stanowiskiem pełnomocnika powoda złożonym na rozprawie w dniu 25 listopada 2015 r. nie był przez (...) Bank kwestionowany.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uznał, iż bank mimo możliwości częstszego niż raz w miesiącu przekazywania danych o wygaśnięciu zobowiązań do BIK, w oparciu o Regulamin, nie czynił tego, wbrew dobrym obyczajom, narażając konsumentów na konsekwencje swojego nieśpiesznego działania. Nieaktualne, a zatem błędne dane, przedstawiały sytuację konsumenta niezgodnie z bieżącym stanem faktycznym, co mogło wywołać dla niego negatywne skutki. Sąd Okręgowy stwierdził, iż tym samym zaniechanie banku jako sprzeczne z dobrymi obyczajami co najmniej zagrażało interesom konsumentów, będących klientami banku oraz uznał je za czyn nieuczciwej konkurencji

w myśl art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Stwierdził również, że zachowanie przedsiębiorcy godzi w tym wypadku w zbiorowy interes konsumentów.

Sąd I instancji wskazał, iż zgodnie z art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Przywołując poglądy podnoszone w doktrynie wskazał, iż o tym, czy zachowanie przedsiębiorcy godzi w zbiorowy czy indywidualny interes konsumentów decydują cechy tego zachowania tj. czy jest to zachowanie tego rodzaju, że dotyczy (skierowane jest do) potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów. Adresatem takich działań (z ich istoty) ma być - co najmniej potencjalnie - szeroki krąg konsumentów. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, iż rozgraniczenia interesu indywidualnego od zbiorowego nie przeprowadza się wedle kryteriów ilościowych, a interes konsumentów może podlegać kwalifikacji jako zbiorowy również w przypadkach, w których doszło do naruszenia praw jednego lub kilku odbiorców, a także w ramach praktyki wymierzonej w interesy tylko pewnej określonej grupy konsumentów. Przy czym w niektórych przypadkach praktyki będą dotyczyć - potencjalnie - wszystkich lub prawie wszystkich konsumentów na oznaczonym terenie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zarówno zachowaniem banku, jak i jego skutkami, objęty był szeroki krąg konsumentów. Podniósł, iż negatywne skutki zaniechania banku mogły dotknąć zwłaszcza każdego kredytobiorcy w (...) Banku, który po spłacie jednego kredytu zamierzał zaciągnąć kolejny w innym banku, a nadto każdego poręczyciela kredytu, ponieważ w bazie danych BIK kredyt widniał jako aktywny w długim okresie czasu po jego spłaceniu (15- 45 dni). Zauważył zatem, iż następstwem takiej bezczynności mogła być odmowa udzielenia kolejnego kredytu, a także, że w innym wypadku bank mógł także zwrócić się o przedstawienie zaświadczenia o spłacie kredytu, zaś wówczas konsument był obarczany dowodzeniem, iż wszystkie należności uregulował i musiał uiścić na rzecz (...) Bank opłatę za wystawienie stosownego zaświadczenia. Bank czerpał zatem z tego tytułu profity.

Sąd Okręgowy uznał, iż w tych okolicznościach wypełniona została zatem przesłanka naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

W ocenie Sądu pierwszej instancji wykazanie, że działanie banku miało charakter bezprawny, a jednocześnie naruszało zbiorowy interes konsumentów przesądza o tym, że działanie to miało charakter praktyki naruszającej zbiorowy interes konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uznał, iż powód dopuścił się takiej praktyki, a zatem wymagała ona reakcji ze strony Prezesa UOKiK.

Odnosząc się do zaniechania stosowania zakazanej praktyki, Sąd przyjął, że doszło do niego w dacie przesłania pierwszego Częściowego Wsadu Informacyjnego w dniu 18 października 2013 r., gdyż następne Wsady Częściowe były od tego momentu kierowane do BIK regularnie. W tym wypadku decyzja oparta została na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego Prezes Urzędu wydał decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Podniósł przy tym, iż na przedsiębiorcę, który dopuszcza się powyżej określonej praktyki Prezes UOKiK może na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nałożyć karę w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, nawet gdy ten przedsiębiorca działał nieумыślnie.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż pomimo tego, że przepis art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy przewiduje jedynie fakultatywne nałożenie kary, w okolicznościach niniejszej sprawy jest ono konieczne przede wszystkim wobec charakteru, wagi i czasu trwania naruszenia przez powoda przepisów ustawy, które to naruszenie uznał jako poważne. Sąd Okręgowy uznał zatem, że Prezes UOKiK działając w ramach uznania administracyjnego podjął słuszną decyzję o nałożeniu kary.

W ocenie Sądu Okręgowego wymierzenie kary zgodne było z zasadą celowości i proporcjonalności, zaś interes publiczny zdecydował też, że samo stwierdzenie stosowania przez bank niedozwolonej praktyki okazało się niewystarczające.

Sąd Okręgowy zauważył jednocześnie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy, zaś w jego opinii, Prezes UOKiK kierował się tymi dyrektywami wymiaru kary.

Sąd Okręgowy uznał, iż szkodliwość czynu była w tym wypadku wysoka. Podniósł, iż zbyt długie odstępy w przekazywaniu zmian danych do BIK wpływały niekorzystnie m.in. na możliwość pozyskania przez konsumenta finansowania w innym banku, który miał dostęp wyłącznie do danych nieodpowiadających aktualnemu stanowi. Następtwem tego mogło być znaczne wydłużenie procedury uzyskiwania kredytu, a nawet odmowa udzielenia kredytu na podstawie tych nieaktualnych danych, co mogło powodować dalece negatywne konsekwencje dla sytuacji ekonomicznej konsumenta.

Podniósł, iż zaniechania w przekazywaniu danych powodowały też koszty po stronie konsumenta, który musiał uiścić opłatę za zaświadczenie o spłacie kredytu, z czego bank uzyskiwał wymierne korzyści.

Stwierdził także, iż zasięg zakazanej praktyki obejmował terytorium całego kraju, co miało przełożenie na ewentualne skutki tej praktyki.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt ten dodatkowo wpływa ujemnie na ustalenie stopnia natężenia szkodliwości karalnego zachowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, od profesjonalisty, jakim jest powodowa spółka zajmująca się od lat świadczeniem usług bankowych, udzielaniem kredytów/pożyczek, należy oczekiwać, iż w swojej działalności uwzględni m.in. potrzebę ochrony interesów konsumentów poprzez niezwłoczne przekazywanie zmian w ich danych do BIK. Zaniechanie tych czynności, do wykonania których była ona zobligowana w świetle dobrych obyczajów, Sąd Okręgowy uznał za zawinione przez nią. Wskazał, iż takie zachowanie jest karalne bez względu na to, czy ma charakter umyślny czy nieumyślny.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Prezesa UOKiK odnośnie co najmniej niemyślnego charakteru zarzucanego powodowi zaniechania, wskazując, iż (...) Bank S.A. miał możliwość przynajmniej przewidzenia, że jego działanie będzie mogło zostać ocenione jako naruszające prawo antymonopolowe. Zauważył, iż tryb przekazywania informacji do BIK był przedmiotem krytyki ze strony (...) i (...), a pomimo tego, bank nie dołożył należytej staranności wymaganej w działalności danego rodzaju, czym naruszył zasadę ostrożności.

Sąd I instancji wskazał jednocześnie, że powód jako bank udzielający kredytów zdawał sobie sprawę ze skutków przewlekłości w zapisywaniu bieżących danych w BIK dla konsumenta starającego się o pozyskanie nowego finansowania, sam miał bowiem niewątpliwie najlepszą wiedzę opartą na stosowanej praktyce przy udzielaniu kredytów, że dane zapisane w BIK były sprawdzane przez banki, instytucje kredytowe, pożyczkowe, inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż nie można pominąć faktu, że (...) Bank oferował wystawienie zaświadczenia potwierdzającego zgodny z prawdą stan posiadanych przez klienta produktów za opłatą 40 zł, co nie byłoby konieczne, gdyby aktualizował dane zgodnie z procedurą przewidzianą w wymienionym wyżej Regulaminie stanowiącym załącznik nr 1 do umowy zawartej z BIK.

Zauważył jednocześnie, iż udowadnianie umyślności w zachowaniu Banku nie jest konieczne, skoro ustawodawca zastrzegł możliwość nałożenia kary pieniężnej nawet w przypadku nieumyślności działań uznanych za sprzeczne z przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów na wypadek, gdyby przedsiębiorca podejmujący te działania zasłaniał się niewiedzą co do bezprawności tych działań.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż nie budzi wątpliwości co najmniej nieумыślność kwestionowanego zachowania powoda. Uznał również, iż do naruszania przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów dochodziło na etapie wykonywania kontraktu, a praktyka ta miała miejsce od 23 listopada 2004 r. (od daty obowiązywania Umowy łączącej (...) Bank z BIK) do 18 października 2013 r. (realizacji nowych zapisów Umowy łączącej oba podmioty), co trzeba traktować jako naruszenie istotnej wagi ze względu na długotrwałość praktyki. Zważył jednocześnie, iż spółka zaniechała stosowania zakazanej praktyki jeszcze przed wydaniem zaskarżonej decyzji, co zostało uznane za okoliczność łagodzącą, podobnie jak aktywne współdziałanie Banku z organem w toku postępowania administracyjnego.

Sąd Okręgowy wziął również pod uwagę, iż bank uprzednio nie stosował praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów o podobnym charakterze.

Wobec zaś tego, że przychody powoda za 2012 r. wyniosły 5 538 996 000 zł, wymierzenie kary pieniężnej na poziomie 1 550 919 zł Sąd Okręgowy uznał za adekwatne.

Podkreślił, iż nałożona na powoda kara pieniężna stanowi zaledwie ok. 0,028% przychodu z działalności powoda za 2012 rok i wynosi 0,28 % kary maksymalnej.

Wskazał także, iż nałożona kara powinna stanowić dolegliwość dla banku, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych praktyk. Kara pieniężna ma pełnić bowiem funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, a więc być zarówno realną, odczuwalną dolegliwością dla ukaranego podmiotu, będącą reakcją na naruszenie przepisów, ale także wyraźnym ostrzeżeniem na przyszłość.

Nienalożenie na przedsiębiorcę kary bądź jej zmniejszenie, w ocenie Sądu Okręgowego w przypadku szczególnie nagannej, zasługującej na krytykę praktyki, stałoby w sprzeczności z celami tej sankcji.

Za pozbawione podstaw Sąd Okręgowy uznał zarzuty powoda co do zaniechania wszechstronnego rozważenia materiału zebranego w sprawie i przeprowadzenia jego oceny w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

W ocenie Sądu pierwszej instancji organ zebrał bowiem kompletny materiał dowodowy, który wnikliwie rozpatrzył, co doprowadziło do wydania prawidłowej decyzji.

Odnosząc się zaś do skargi konsumentki, stanowiącej podstawę wszczętego postępowania, która według powoda nie miała związku z cyklicznością przekazywania danych przez bank, Sąd zważył, że ewentualna skarga konsumentka może w tym wypadku uruchomić postępowanie wyjaśniające organu, efektem którego może być wszczęcie z urzędu postępowanie przez organ antymonopolowy, a z racji zgłoszenia występowania ewentualnej praktyki konsument nie staje się inicjatorem, czy stroną takiego postępowania, toteż treść skargi nie wpływa na ustalenia i wnioski organu w tym postępowaniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że ustalone w postępowaniu okoliczności sprawy w pełni uzasadniają nałożenie na powoda kary pieniężnej za stosowanie niedozwolonej praktyki opisanej w decyzji, w wysokości ustalonej przez Prezesa UOKiK.

Skoro zaś powód dopuścił się naruszenia stwierdzonego przez Prezesa UOKiK w postępowaniu, powinien też ponieść koszty tego postępowania w wysokości 32,30 zł, na zasadzie art. 77 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uznając w świetle powyższego brak podstaw do uwzględnienia odwołania (art.479^{31a} §1 k.p.c.), Sąd Okręgowy odwołanie powodowego banku oddalił, orzekając jednocześnie o kosztach postępowania stosownie do wyniku sporu (art. 98 k.p.c.).

Od powyższego wyrok Sądu Okręgowego apelację wniósł powód.

Zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w całości, skarżący zarzucił mu:

I. Naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w postaci naruszenia:

A) - art. 217 § 3 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków o przeprowadzenie dowodu z:

- przesłuchania świadka Pana K. W.;

- Umowy nr (...) na wdrożenie Systemu i udzielenie licencji na eksploatację Systemu (...) z dnia 21 grudnia 2012;

- dokumentacji Systemu (...) z 15 lipca 2013 r.

- uszczegółowionego harmonogramu prac nad Systemem (...),

B) - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie polegające na wadliwej analizie materiału dowodowego oraz wyprowadzeniu z tak przeanalizowanych dowodów wniosków pozostających w sprzeczności z formalno-logicznymi mechanizmami wnioskowania, skutkujące błędnymi ustaleniami faktycznymi, jakoby:

a) (...) nie przekazywał do Biura (...) SA. (...) informacji o wygaśnięciu zobowiązań kredytobiorców będących konsumentami, w okresie pomiędzy datami przesyłania do BIK poszczególnych Wsadów Informacyjnych w danym miesiącu, pomimo, że z materiału dowodowego zebranego w sprawie jednoznacznie wynika, że (...) czynił takie, aktualizacje na bieżąco, w trybie , tzw. korekt online, od momentu udostępnienia stosownej funkcjonalności systemu przez BIK,

b) konsument, który powziął wiedzę o treści wpisu ujawnionego w bazie BIK potwierdzającego istnienie zobowiązania względem (...) (pomimo jego wcześniejszego uregulowania), dowiadywał się od (...) o możliwości wydania odpłatnego zaświadczenia potwierdzającego dokonanie spłaty zadłużenia, podczas gdy powyższe ustalenie nie wynika w żadnej mierze ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego; z ujawnionego w aktach postępowania materiału dowodowego wynika, że każdy klient (...) mógł wnioskować o aktualizację statusu jego zobowiązań w BIK bez ponoszenia z powyższego tytułu jakichkolwiek dodatkowych opłat,

c) w okresie objętym postępowaniem Prezesa UOKiK (...) miał techniczne i organizacyjne możliwości automatycznej, pełnej i niezwłocznej aktualizacji danych dotyczących zobowiązań kredytobiorców w bazie BIK.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

A) art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: „uokik”) w zw. z art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej: „uopnpr”) poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że kwestionowane w postępowaniu przed Prezesem UOKiK w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów działania (...):

- godziły w zbiorowe interesy konsumentów,

-stanowiły nieuczciwą praktykę rynkową naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,

B) art. 27 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 3 uokik oraz w zw. z art. 2 pkt. 7 i 8 upnpr w zw, z art. 3, art. 4 ust. 1 i 2 upnpr oraz art. 5 ust. 1 upnpr poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż inkryminowane działanie (...) było sprzeczne z dobrymi obyczajami,

C) art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik w zw. z art. 111 uokik przyjęcie, że zachodziła konieczność nałożenia na (...) kary pieniężnej z uwagi na rzekome dopuszczenie się przez niego praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a także polegające na zaniechaniu wzięcia pod uwagę stopnia winy oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy.

W oparciu o powyższe skarżący wniósł o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów, których skarżący nie mógł powołać przed Sądem I instancji w postaci:

- pisma Dyrektora Operacyjnego BIK do koordynatorów BIK w bankach i instytucjach współpracujących z dnia 30 października 2015 r.,

- wydruku artykułu prasowego Ł. K. „(...)”, miesięcznik (...), listopad 2015, s. 185.

2. na podstawie art. 380 k.p.c. o ponowne rozpoznanie postanowienia Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydanego na rozprawie w dniu 25 listopada 2015 r. w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów:

A) z przesłuchania świadka Pana K. W., pracownika skarżącego, Wicedyrektora Departamentu (...) (...), na okoliczność:

a) zakresu technicznych i organizacyjnych możliwości przekazywania przez (...) Wsądów Informacyjnych do bazy (...) S.A, w okresach pomiędzy comiesięcznym przesyłaniem tzw. kompletnych Wsądów Informacyjnych,

b) przesłanek i okoliczności wdrożenia nowego systemu przekazywania danych do bazy (...) S.A. obejmującego możliwość przesyłania tzw. częściowych Wsądów Informacyjnych.

B) z dokumentów:

1. Umowy nr (...) na wdrożenie Systemu i udzielenie licencji na eksploatację Systemu (...) z dnia 21 grudnia 2012 r.,

2. Dokumentacji Systemu (...) z 15 lipca 2013 r.,

3. Uszczegółowionego harmonogramu prac nad Systemem (...),

- na okoliczność uwarunkowań technicznych i organizacyjnych, harmonogramu realizacji oraz funkcjonalności wdrożonego przez (...) systemu, jako kluczowych przesłanek dla możliwości rozpoczęcia przez (...) przekazywania do bazy (...) S.A, częściowych Wsądów Informacyjnych.

Podnosząc powyższe zarzuty oraz wnioski, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania w całości oraz zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz Powoda kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Alternatywnie (tylko na wypadek uznania, że zarzuty skarżącego odnośnie zarzucanego mu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w sposób i w zakresie opisanym w punkcie I sentencji zaskarżanej decyzji nie znajdują uzasadnionych podstaw), skarżący wniósł o uwzględnienie odwołania w całości poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w części - w zakresie punktu II sentencji decyzji odnośnie kary oraz zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz Powoda kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na apelację powoda wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Poza elementami wskazanymi w dalszej części uzasadnienia, Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, a jego ustalenia Sąd Apelacyjny przyjął za własne.

Badając niniejszą sprawę zwrócić należy uwagę na funkcjonalny kontekst przedmiotowej praktyki. Podkreślić należy, że powołanie BIK oraz podjęcie z nim współpracy przez powoda były zgodne zarówno z interesem publicznym, jak

i ze słusznym interesem konsumentów, gdyż prowadziły do ograniczenia ryzyka w obrocie finansowym. Uznanie, że powód w wyniku podjęcia zasadniczo zasługujących na aprobatę działań dopuścił się naruszenia praw konsumentów jest możliwe, jeżeli do nieprawidłowości doszło na poziomie bardziej szczegółowych rozwiązań, ale stwierdzeniu naruszeń oraz nakładaniu kar w takich przypadkach powinna towarzyszyć daleko idąca ostrożność.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podniesiono, iż powód wskazał, że „nieodpłatnie dokonuje codziennej aktualizacji danych m.in. o zamkniętych kredytach w trybie tzw. korekt on-line. Przy czym tego typu korekt Bank dokonuje około 500 miesięcznie. Tym samym, jak podkreślił Bank, mając na względzie dobro klienta, do momentu wdrożenia w Banku mechanizmu aktualizacji w trybie codziennym danych o kredytach aktywowanych i zamkniętych w BIK, zapewnia Klientom uzyskanie takiej informacji w ciągu 1 dnia” (k. 163). Sąd I instancji stwierdził także, iż „powód podnosił, że od 2012 r. możliwe było dokonywanie aktualizacji statusów rachunków obejmujących zobowiązania kredytobiorców w trybie tzw. korekty on-line, ale też twierdził, iż dane aktualizowane były z inicjatywy poszczególnych konsumentów, dopiero w razie zgłoszenia przez klienta stosownej dyspozycji, zaś standardowo Bank dokonywał wsadów informacyjnych (...) comiesięcznie” (k. 170).

Sąd I instancji stanął na stanowisku, że „przedmiotowe korekty winny być dokonywane niezwłocznie niezależnie od faktu, czy konsument o to wnosił. Każdy konsument ma bowiem prawo oczekiwać, że Bank będzie na bieżąco podawać uaktualniony stan jego zobowiązań uprawnionym podmiotom, tak aby jego historia kredytowa widoczna dla tych była zgodna ze stanem faktycznym i nie budziła wątpliwości” (k. 170). W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wyrażono zapatrywanie, iż „nie ma również znaczenia, że (...) Bank dokonywał aktualizacji wpisów w BIK na żądanie kredytobiorcy nieodpłatnie, gdyż w ocenie Sądu nieodpłatne aktualizowanie danych, szczególnie w przypadku wygaśnięcia zobowiązań kredytowych, powinno stać się praktyką przyjętą przez Bank, i to niezależnie od tego, czy kredytobiorca o to wnioskował, czy też takiego wniosku nie składał” (k. 171). W tym miejscu wskazać należy, że pewne wątpliwości budzić może to, jakie ustalenia poczynił SOKiK w kwestii odpłatności za usługę korekty on-line. Biorąc pod uwagę cytowany wyżej fragment uzasadnienia uznać należy, że ostatecznie słusznie stanął on na stanowisku, że usługa ta była nieodpłatna, choć lektura części uzasadnienia poświęconej ustaleniu stanu faktycznego może prowadzić do wniosku przeciwnego (k. 161, s. 6 uzasadnienia). Zwrócić należy przy tym uwagę, że Sąd I instancji przyjął, iż nawet nieodpłatne dokonywanie aktualizacji nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy.

Przedstawione wywody Sądu I instancji są zbyt daleko idące. W apelacji podkreślono, że „każdy konsument w dowolnej chwili mógł zlecić (...) dokonanie korekty online statusu jego zobowiązań w systemie BIK, a czynność taka była dokonywana natychmiast i bezpłatnie” (k.185). Okoliczność ta nie została w adekwatnym stopniu uwzględniona w zaskarżonej decyzji i w wyroku Sądu I instancji. Z koniecznością złożenia przedmiotowego wniosku mogły wiązać się jedynie bardzo ograniczone uciążliwości. Hipotetycznie rzecz ujmując, zdarzyć mogły się przypadki, gdy konsument oczekujący, iż informacje o jego zobowiązaniach wobec powoda są automatycznie i na bieżąco uaktualniane w BIK, zostawał zaskoczony, przy ubieganiu się o kredyt w innym banku, tym, że stan rzeczy był odmienny. W takich przypadkach dojść mogło do nieznacznego przedłużenia procedur i zmuszeniem konsumenta do złożenia przedmiotowego wniosku, z czym wiązać się mogły pewne trudności organizacyjne.

Zastrzeżenia budzą też rozważania Sądu I instancji oraz Prezesa Urzędu dotyczące wysokiej szkodliwości przedmiotowej praktyki. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdzono, że „zbyt długie odstępy w przekazywaniu zmian danych do BIK wpływały bowiem niekorzystnie m.in. na możliwość pozyskania przez konsumenta finansowania w innym banku, który miał dostęp wyłącznie do danych nieodpowiadających aktualnemu stanowi. Następstwem tego mogło być znaczne wydłużenie procedury uzyskiwania kredytu, a nawet odmowa udzielenia kredytu” (k. 174). Zagrożenie interesu konsumentów nie było tak poważne jak rysuje to Sąd I instancji oraz Prezes Urzędu. Banki znały zasady działania BIK i nie wydaje się prawdopodobne, by podejmowały nieracjonalne decyzje o odmowie udzielenia kredytu tylko z tego powodu, że poprzedni kredytodawca konsumenta postępował w sposób odpowiadający ówczesnemu rynkowemu standardowi. Jak wskazano we wcześniejszej części uzasadnienia, zidentyfikowane uchybienia powoda mogły prowadzić do powstania nieznaczących uciążliwości dla klienta, z czym wiązać się mogły koszty. Nie były one jednak z pewnością tak poważne, jak przyjął to Sąd I instancji i Prezes Urzędu. Zauważyć należy też, że konsument od 2012 r. miał efektywną alternatywę dla pobrania odpłatnego zaświadczenia o uregulowaniu

zadłużenia. Biorąc pod uwagę tą okoliczność oraz fakt, że opłata za zaświadczenie nie była szczególnie wygórowana, twierdzenie, że powód uzyskiwał z jej pobierania „wymierne korzyści” wydaje się zbyt daleko idące.

Uznać należy zatem, że powód podjął działania leżące w interesie publicznym, które służyły ochronie konsumentów, a zarazem ograniczały ponoszone przez niego ryzyko kredytowe. Uciążliwości, na które narażeni byli konsumenci w związku z zakwestionowanymi przez Prezesa UOKiK zasadami współpracy powoda z BIK były niewielkie i miały charakter hipotetyczny. Powód podejmował rzeczywiste działania zmierzające do ich ograniczenia, co znajdowało wyraz w istnieniu procedury aktualizacji danych o wygaśnięciu zobowiązań kredytowych konsumentów w BIK określanej jako „korekta on-line” oraz w tym, że opłaty za wydanie stosownych zaświadczeń ustalone zostały w umiarkowanej wysokości.

O tym, jakiego poziomu wysiłku finansowego i organizacyjnego należało oczekiwać od powoda dla ograniczenia przedmiotowych uciążliwości przesądzać powinna zasada proporcjonalności. Fakt, że zachowanie powoda odpowiadało ówczesnemu standardowi rynkowemu uprawdopodobnia to, iż nie odbiegało ono negatywnie od, ustalonego we wskazywany sposób, modelu zachowania należycie dbającego o interesy konsumentów przedsiębiorcy. Na analizowanej płaszczyźnie nie istnieje konflikt interesów między konsumentami a bankami. Obie grupy podmiotów są zainteresowane efektywnym i jak najmniej narażonym na ryzyko funkcjonowaniem systemu finansowego. Hipotetyczne zaniedbania banków na analizowanej płaszczyźnie godziłyby tak w ich własne interesy, jak i w interesy konsumentów. Skoro zatem banki nie podejmowały działań odpowiadających oczekiwaniom Prezesa UOKiK, których podjęcie służyłoby również ich własnym interesom, przyjąć należy, że w relewantnym okresie ich podjęcie wiązałoby się z nieproporcjonalnie dużym wysiłkiem finansowym i technologicznym.

W tym kontekście brać należy pod uwagę to, że wzrost kosztów ponoszonych przez powoda i inne banki przyczyniłby się zapewne do wzrostu świadczeń, jakie musieliby uiszczać konsumenci na rzecz banków. Nie byłoby też pożądanym ani z punktu widzenia interesu konsumentów, ani w punktu widzenia interesu publicznego zniechęcanie powoda oraz innych instytucji finansowych do podejmowania działań takich, jak prowadzenie BIK poprzez stawianie im nieproporcjonalnie trudnych do spełnienia wymagań.

Należy zatem uznać, że całkowite wyeliminowanie przedmiotowych uciążliwości w relewantnym dla sprawy okresie wymagałoby podjęcia przez powoda i BIK nieproporcjonalnie dużego wysiłku, nawet jeżeli było technologicznie możliwe. Brak podstaw do uznania, iż powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Na aprobatę zasługuje też postawa banku w toku postępowania i zakres wprowadzonych przez niego zmian. Prezes Urzędu zwrócił uwagę, że powód „zaniechał stosowania praktyki” oraz aktywnie współdziałał w toku postępowania. W decyzji podkreślono, że „Bank rozpoczął procedurę aktualizacji danych w bazie BIK w trybie codziennym, co jest unikatowe na tle zachowań innych banków, bowiem banki, które dokonały zmiany trybu przekazywania danych do BIK przekazują Wsady Częściowe w trybie tygodniowym” (k. 20).

Wskazać należy również, że w niniejszej sprawie Prezes Urzędu wyprowadził bardzo szczegółowe wnioski dotyczące standardów postępowania banku z wysoce generalnej klauzuli. W tego typu sytuacjach pojawiają się naturalne zagrożenia dla realizacji zasady zaufania podmiotów indywidualnych do organów publicznych, co stanowi kolejny element skłaniający do wstrzemięźliwości w stwierdzaniu naruszeń i nakładaniu kar.

Trafne okazały się więc zarzuty naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 3 uokik w zw. z art. 5 ust. 1 w zw z art. 4 ust. 1 unpr, art. 27 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 3 oraz art. 2 pkt 7 i 8 unpr w zw z art. 3, art. 4 ust. 1 i 2 unpr oraz art. 5 ust. 1 unpr, a także art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, co przesądza o konieczności zmiany zaskarżonego wyroku i uchylecia decyzji Prezesa UOKiK.

Ze wskazanych wyżej względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 479^{31a} § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji. Orzeczenie o kosztach oparto na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 14 ust. 3 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z

urzędu, a także na podstawie § 14 ust. 2 pkt 1 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015.